

Mye tyder på at det etiske grunnlaget langsomt forvitrer og at det utvikles kynisme og apati. Innvendingene mot filmen ligger på dette plan, den blir for overfladisk. Man skulle gjerne sett at den gikk i dybden på hva rammebetingelsene og systemet gjør med den enkelte og det etiske grunnlaget, med arbeidsmiljøet og trivselen, med fagutvikling og kvalitet, og ikke minst med omsorg og medmenneskelighet, jf. *Modern times*, der «landstrykeren» innlegges på nerveklinikk.

Tidens krav er effektivitet – men har legen og sykepleieren det godt? En ung lege får rådet at det første han bør tenke på når han får en ny pasient, er hvordan han skal bli kvitt vedkommende (1).

Festivaler nasjonalt og internasjonalt har vist filmen, og den er innkjøpt av flere film- og TV-selskaper. Den rører ved viktige elementer i vårt moderne helsevesen, som har problemer i forhold til sin egen suksess.

Helsefabrikken virker forfriskende på den norske helsedebatten og angår oss alle, om vi er politikere (vist for Stortingets helse- og sosialkomité), helsebyråkrater, ansatte eller brukere og pasienter. Det siste vil vi alle bli en gang. Hva slags helsevesen ønsker vi å være pasient i og hva slags helsevesen ønsker vi som ansatte å arbeide i?

Det er en viktig film, trass i manglende dybde. Tidsskriftets lesere bør se den og delta i den offentlige debatten.

Randulf Søberg

Klinikk for anestesi og akuttmedisin
St. Olavs hospital

Litteratur

1. Måseide PH. – Jeg lurer på om pasientene vet hva som skjer. *Journalen* 2010, nr. 4: 4–6. www.legeforeningen.no/asset/49829/1/49829_1.pdf [19.6.2011].

Å leve i nuet

Andries J. Kroese

Fint å bli eldre med oppmerksomhetstrening – mindfulness

217 s, ill. Oslo: Aschehoug, 2011. Pris NOK 349
ISBN 978-82-03-23906-9

Forfatteren er en 68 år gammel forhenværende professor i kirurgi som er sterkt opptatt av stressmestring. Han er utdannet instruktør i oppmerksomhetstrening – såkalt mindfulness. Boken er skrevet «for dem som ønsker å være i livets flyt og stort sett føle seg vel helt til slutten». En stor del handler om hvilke øvelser man bør utføre for å øke kroppsbevisstheten og bevisstheten generelt for å bli glad, lykkelig og takknemlig.

Hvorfor han spesielt skal henvende seg til eldre, er ikke helt lett å forstå. Kanskje har det sammenheng med at han selv er kommet opp i årene og at det finnes mange andre eldre, til og med gamle.

Det går som en undertone gjennom det hele at det å bli eldre er ganske triste greier, men at det triste kan mestres ved regelmessig oppmerksomhetstrening slik at man til sist dør glad, lykkelig og takknemlig.

Astrid Nøklebye Heiberg

Universitetets psykiatriske institutt
Vinderen

Engasjerende om synssansen og øyesykdommer

Jan Ygge

Ögat och synen

285 s, ill. Stockholm: Karolinska Institutet
University Press, 2011. Pris SEK 298
ISBN 978-91-85565-21-4

Jan Ygge (f. 1953), overlege ved S:t Eriks Ögonsjukhus og professor ved Institut för neurovetenskap ved Karolinska Institutet, har skrevet bok om øynene, synssansen og øyesykdommer. Man leter forgjeves i innledningen etter hvem som er målgruppen. Men når man begynner å lese, skjønner man raskt at den først og fremst er skrevet for den «interesserte allmennhet». Ygge har bestrebet seg på å skrive på vanlig svensk om til dels svært vanskelige temaer: øyets oppbygning, hjernens bearbeiding av synsinntrykk, øyet som optisk system, for ikke å forglemme de ulike sykdommer som kan ramme øynene og synssansen. Etter min mening har han lyktes svært godt – man merker umiddelbart forskerens medrivende entusiasme og engasjement, samtidig som han demonstrerer en utrolig evne til å forklare kompliserte ting på en lett forståelig måte. Jeg får noe av samme opplevelsen som da jeg leste Bill Brysons *A short history of nearly everything* (2003), men Ygge går atskillig grundigere inn i mange temaer. Eksempelvis er kapitlet om samspillet mellom øynene og hjernen på 52 sider og det om øyets optikk på hele 42 sider!

Det er to hoveddeler. Den første omhandler øyenes anatomi og synets normalfysiologi, den andre øyesykdommer. Den siste er i sin tur inndelt etter når i livet de ulike sykdommene typisk opptrer. I tillegg er det et morsomt kapittel om synssansen hos ulike dyr. *Ögat och synen* har stive permer, godt papir, noen utsøkte illustrasjoner og bilder og en meget tiltalende layout.

I dagens helsetjeneste legges det stor vekt på saklig og god pasientinformasjon. Ygges bok er etter min mening et eksempel på glimrende medisinsk informasjon på et høyt faglig plan som samtidig er tilgjengelig for legfolk.

Det er noen få faktafeil som trekker litt ned. For eksempel er definisjonen av dioptri i faktaboksen på side 81 blandet med definisjonen av prismedioptri. Dessuten skriver forfatteren på side 137 at når man er under vann, blir man svært nærsynt. Det er imidlertid det omvendte som er tilfellet, man blir kraftig langsynt under vann, da man ikke lenger har det store spranget i brytningsindeks mellom luft og hornhinne.

Etter min mening er ikke den delen som omhandler øyesykdommer, systematisk og komplett nok til at dette kan fungere som fullverdig lærebok for medisinstudenter. Men jeg vil tro at mange medisinstudenter og andre øyeinteresserte i Sverige vil kjøpe den og lese den nettopp fordi den er så lettlest og velskrevet, ikke minst i behandlingen av deler av øyefaget som man finner mindre om i vanlige lærebøker. Så til kolleger som synes det er lett å lese svensk: Kjøp den og kos deg!

Olav H. Haugen

Øyeavdelingen
Haukeland universitetssykehus